

Outreach

Հրատարակութիւն Ամերիկեացոց Արեւիկեան Փօսթի Ազգային Առաջնորդարանի
A Publication of the Prelate of the Armenian Apostolic Church of America

Volume XIII, Number 5 — September 1990

International Support For Hanger Strikers Is Urged by Prelate

Archbishop Mesrob Ashjian has appealed to world church leaders and human rights organizations to help bring the message of the hunger strikers in Moscow to international attention and also to ask President Mikhail Gorbachev to intervene in this life and death situation.

Zori Balayan, an Armenian deputy, is in the second week of a hunger strike in Moscow protesting the situation in Karabagh. Deputy Balayan was joined in the hunger strike by Victor Hampartsumian, the renowned astrophysicist and academician, as well as by three others: Sos Sarkisian, Vachagan Grigorian and Semyon Babayan, as well as numerous Armenian officials from the Autonomous Region of Karabagh.

Photo by Associated Press shows Zori Balayan in his room in the Moscow hotel where he and others are on a hunger strike.

The strikers are protesting the Soviet Interior Ministry troops evacuation of Armenians from their homes in Karabagh on the pretext of protecting them from harm. The hunger strikers are appealing to Soviet President Gorbachev to restore civilian authority in this area, to deploy troops only along the border, to stop the evacuation of the Armenian population from their homes, to resume the transportation of food, fuel, and other necessities, to put an end to Azerbaijani persecution of Karabagh Armenians, and to bring about a just resolution of the Karabagh annexation issue.

On September 19, Archbishop Ashjian spoke by telephone to Zori Balayan, Victor Hampartsumian, and Sos Sarkisian, all of whom asked that their cause be made known throughout the world.

The physical conditions of both Balayan and Hampartsumian were reported to be deteriorating daily as they continued their hunger strike in

(Continued on page 2)

S.S. Վազգէն Ա. Հայրապետի Խօսքը Երևացի Հեռուստացոյցից 5 Սեպտեմբեր 1990թ.

Հարգատ Ժողովուրդ Մեր,

1. Ազգովին գտնուում ենք մեր բարձրարեան պատմութեան փոթորկալից ճանապարհի նոր հանգրուանի առաջ՝ հոչակուծովը Հայաստանի Հանրապետութեան, էրբեք ազատ եւ ինքնիշխան ազգային պետութիւն:

2. Ինչպէս Մեր երջանակալիշտակ նախորդը՝ Տ.Տ. Գէորգ Ե. Կաթողիկոսը, 1918-ի Մայիսի 28-ին, Մենք եւս նոյն ոգեշնչումով, նոյն լոյս երազանքներով ողջունում ենք այս պատմական հոչակուծը եւ ընտրութիւնը մեր նոր Հանրապետութեան նախազգի, Վարչապետի եւ կառավարական կազմի:

Թող Աստուած օրհնի մեր ազգը համայն եւ մեր հայրենի պետութիւնը ազատ, դի առաքեալը Պօղոս պատգամում է մեզ երկու հազար տարիներէ բարձունքի՝ «դուք յազատութեան կոչեցեալ էք եղբարք» (Գաղ. Ե-13): Թող Աստուած անխանդ ու պաշտա պահի նրանց կեանքի զարգացման ճանապարհը, դէպէ իրականացումը մեր ժողովուրդի բոլոր արդար սպասումներին:

3. Այս հանրապետութեան պահին, Մենք՝ հայրս Կեռը Ամենայն Հայոց որ ի Հայաստան եւ ի սփրսոս աշխարհի, յանուն Հայաստանեայց Առաքեալական Եկեղեցու Մեր նուկական պարտքն ենք համարում քանի եւ բոթով շարունակելու Սուրբ Էջմիածնի առաջնորդութիւնը առաւել եռանդով, առաջնորդուած Քրիստոսի Սուրբ Աւետարանի լոյսով եւ մեր ազատաւենէ նախնաց հայրենանուէր ոգով, ի շնորթիւն մեր ժողովրդի հոգեւոր բարոյական կենսիցի, ի նորոք կատուցում մեր վերածնունտ մար երկրի, եւ ի վերածաղկում մեր ազգային մշակութի:

4. Ժամանակն է, որ մեր ժողովուրդը թէկի մար երկրում եւ թէկի արտասահմանում ոգեկան նոր թուիչով դուրս գայ մտածումի եւ գործելու հին կազապարհներէն եւ նոյն առաքեալի խօսքերով՝ «Մաքրեցէ հին խմորը որպէսզի կինէք նոր գանգրուած» (Ա. Կորնթ. Ե-7):

Հարկ է նաեւ դուրս գալ ազգային մտածողութեան նեղ սահմաններէն եւ մեր հարազատ վաւերական ազգայինը ամբողջիցի, վերաբեւորել ստեղծագործօրհն, բարձրանելով այն մեր օրերի հումանարկային՝ մշակութային, ընկերային եւ քաղաքական կեանքում:

Աստուած եւ աշխարհը համայն վկայ են ահա թէ սուրբ գրական Ակարատի ստորուն, շարունակում է ապրել ու մաքանել բազմադարեան ժողովուրդը հայրս, ապօր երբեք ազատ ու ինքնիշխան ազգութիւն, էրբեք մի մարմին, մի հոգի ու մի կամք, էրբեք ժամանակակից ժողովրդակար կրական մի պետութիւն որ յառաջ է ընթանում ազնի պայքարով դէպէ արդիւրը լոյսի:

5. Մնում ենք արթօնող, որ համայն ժողովուրդը իր բոլոր կազմակերպութիւններով, իր բոլոր հասարակական խմբաւորումներով ու գաղափարախօսական հոսանքներով, պայծառ դիտակցութեամբը հայրենիքի անվտանգութեան ու ազդի գերազանց շահերի, պահ պահպանի իր եղբայրական միասնութիւնը, յոսանելու հասարակչաութիւնը եւ գործելու օրինական կարգապահութիւնը: Զի անիշխանութիւնը ժխտումն է պետութեան ինքնիշխանութեան ժողովրդի ազատութիւնները:

6. Մեր մարթնանքն է որ ինքնիշխան հանրապետութեանց միութեան մէջ, նաեւ Անդրկովկասի տարածքի ազգութիւնների միջին, ամբողջորեն համերաշխ գործակցութեան յարաբերութիւններ, հիմնուած ճշմարտութեան եւ արդարութեան, մարբու կրօնանց եւ ազգութիւնների ազատ ինքնորոշման հրամայականների վրայ:

Համարում ենք, որ այս սկզբունքների կեանքի կոչմամբ, Տնարար կը դառնայ կրօնայ արդար լուծման ճանապարհը գործել Լեւոնային Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչութեան բնական եւ օրինական պահանջի, իր ձակատագրիը ինքնուրիշելու, իր ազատ կամքով: Վանքը ազգութիւնների միջին դժուար թէ խաղաղութիւն եւ եղբայրութիւն հաստատուի առանց յարգելու տուեալ ազգութիւնների ինքնորոշման կրօնանքը: Այս է, կարծում ենք, մեր օրերին Խորհրդային Միութեան բարձրագոյն ղեկավարութեան որդեգրած վերակառուցման եւ ժողովրդակարութեան նոր, յուսալի քաղաքականութեան հիմքը:

Այս սկզբունքներով առաջնորդուած, անհրաժեշտ է ամէն գնով խուսափել ազգամիջեան արեւնալի առճակատումներէն, որոնք ոչ ոքի չեն կարող ոչ մի բարիք խտտանայ:

7. Մենք կոչ ենք անում մեր հայրենի կառավարութեան նորընտիր ղեկավարներին, որ ամէն լանք ի գործ դնեն ի պաշտպանութիւն մեր ժողովրդի ազնի իղձերի կենսազորման՝ իմաստութեամբ ու խորամտութեամբ, դի հայրենիքի կենսական շահերի ամբողջումը հանրախանում է գերադրել հրամայականը:

«Եւ արդ, Տէր Աստուած հարցն մերոց, մեք ամենեքեան հայցենք ամենառատ յորդորութենէք քոյմէն, դի պահեսցես յամայր ամս գնորահոչակ Հանրապետութիւն Հայաստանի, առ ի շնորհել ազգիս հայրց գլուսաստուծեալ պայծառակերպում, գիւերէք շինարար եւ զխաղաղութիւն կենարար, աթմ եւ միշտ».

(Continued on page 4)

An Appeal to the Armenian People

Levon Ter-Petrosyan, president of the Republic of Armenia, made the following appeal on August 7, 1990, prior to the August 24th declaration on independence.

During these unsettling, and at the same time heroic, days of Armenian history, in appealing to you, I consider it my obligation to bow my head before your spiritual vigor, your sacrifices, and your discretion, which you demonstrated in the whirlpool of the present stage of our national liberation struggle. Your all-devoted effort, the persecutions and deprivations you have borne, your resolution and steadfastness were marked by a historical victory, which is the victory of justice, democracy and national dignity.

I congratulate you on the occasion of the foundation-laying of Armenian independent statehood, sharing the joy of your celebration and the rediscovered confidence in your own powers, which is the only hope for future successes.

**... today it is not with
declarations and basic
legislative initiatives, but
with the ability to govern
the situation, that we
must prove to the world
the existence of our national
authority.**

At the same time, I call upon you to evaluate cool-headedly the current state of crisis in the Republic, the only way out of which is the consolidation of the people around the idea of statehood and its embodiment in the national parliament.

I am certain that we are capable, in a short period of time and with our own means, of solving the complex problems relating to the Republic's domestic life and of stabilizing the existing explosive situation, provided that external interference is excluded. I have grounds also to anticipate that the Union authorities will receive our position with understanding.

I call upon all the volunteers to give a pledge of allegiance to the Republic's seat of supreme authority and, forgetting internal contradictions, to abstain from any unconsidered operation. I am obliged to remind you also that the people will not forgive any adventure that endangers the fulfillment of our statehood.

I call upon the law enforcement bodies, relying on the healthy forces that constitute the principal part of the volunteer corps, to secure lawfulness on the territory of the

(Continued on page 4)

From the Editor . . .

Milestones

In the life of a nation, as in the life of an individual, there are milestones marking important events, some triumphant, some tragic, some auspicious, some awesome. Such milestones are common in the lives of most nations, but the vicissitudes of history have left some momentous milestones in the life of the Armenian nation. The most recent such milestone and perhaps the most crucial in recent history is August 24, 1990, the day that the Armenian legislature in Yerevan passed its declaration on independence, to begin "the process of establishing independent statehood."

The ramifications of this act go beyond its political significance. Certainly, it is essential that a mature nation, i.e., a people, ought to have its own state and with all the rights and privileges of other states, "exercising the right of nations to free self-determination," as the declaration reads. Yet the political aspect, fundamental though it is, is only one part of the total significance of the declaration.

Transcending the political act, yet buttressed by it, is the concept of nationhood. The declaration is the first step in the re-establishment of the dignity and self-esteem of a nation that has too long been in the shadow of oppression and persecution. It is also an assertion of national identity, defined by an ethos and a culture that only an independent homeland can nurture and sustain, unfettered by conditions and restrictions imposed by others. The creative forces that contribute to and determine the course of the development and growth of a nation can only thrive in atmosphere of free self-determination. In conjunction with this new atmosphere of freedom, the establishment of Armenian as the official language will give new impetus to the creation of modern Armenian literature, and to the development of the humanities, the social sciences, and the natural sciences.

The ultimate result of this declaration, once it is implemented, is that the Armenian people will determine the course of their own destiny, with the full opportunity to improve and expand their country, their lives, and their future. The declaration is fundamentally a political act, as it should be, for the word "polis" meaning city-state, i.e., an organized society within a given territory. Thus, the Armenian declaration provides the Armenian nation with the opportunity to establish anew a society organized according to the Armenian ethos and based on fundamental civil and human rights, such as the freedom of religion, speech, press, and conscience.

For more than sixteen centuries, the Armenian people lived and fought to maintain their religious faith and their own unique society. This declaration is a new milestone reaffirming that right to live as a people with its own way of life, its own beliefs and on its own soil.

More than two hundred years ago, the Americans in their own declaration of independence stated that all men "are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty, and the Pursuit of Happiness." Today the Armenians, poised on the threshold of the 21st century, have made essentially the same declaration. May the Creator look with favor and give His protection and guidance to the Armenian people at this crucial milestone in their long history.

Hunger Strikers

(Continued from page 1)

a hotel room in Moscow. Doctors are monitoring the health of both men; Balyan has a heart condition and Hampartsumian is 82 years old.

His Holiness Vazken I, Catholicsos of All Armenians, sent a special message to Mr. Gorbachev, asking the Soviet leader to listen to Balyan and Hampartsumian both of whom are risking their lives. He described the hunger strike as a rightful expression of protest against an injustice being committed against the Armenian people in Karabagh.

In his letter to the international leaders Archbishop Ashjian's said:

"We would like to call your attention to the plight of Zori Balyan, an Armenian deputy, Victor Hampartsumian, a renowned astrophysicist, and three other Armenians who are on a hunger strike in Moscow to protest the dangerous and deteriorating situation in Nagorno Karabagh. As you know, the overwhelming majority of the population of Karabagh is Christian Armenian. Since Karabagh is part of Azerbaijan, this Armenian enclave is at the mercy of the Azerbaijanis who have cut off food and fuel to the Armenians.

"Enclosed is a fact sheet giving more information about the Karabagh issue and the reasons for the hunger strike. In addition to the support of various officials, lawyers, academicians, and others in the Soviet Union, the hunger strikers have been getting hundreds of telegrams expressing support for their cause from all over the world. We urge you to add your voice to those already supporting Zori Balyan and the other Armenians who are on this hunger strike to protest persecution and to secure human rights for themselves and the people of Karabagh. Please send a message to President Mikhail Gorbachev in Moscow, U.S.S.R., asking him to intervene in this life and death situation."

Armenian Language

Courses for Adults

Elementary—Intermediate
Tuesday Evenings, 7-9 p.m.
at the Prelacy
138 E. 39th St. NYC
Armenian National Education Committee
Tuition: \$100 per semester
For further information:
(212) 689-7231

WANTED:

An upcoming issue of OUTREACH will be devoted in part to Ellis Island. We would like to hear from any readers with first-hand experiences and photographs. Please contact the editor at 138 E. 39th St., New York, NY, or telephone (201) 385-8225.

Անհաղթելի Լեւոն Տէր Պետրոսեան
Նորընտիր Նախագահ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի
Երեսան

Անհուն ուրախութեամբ իմացանք Ձեր ընտրութիւնը՝ որպէս Նախագահ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի: Լրովին կը բանենք ձամբնայ հայ ժողովուրդի գնձութիւնը, որ պերճախօս արտասայտութիւնն է իրենց սիրոյն, հասարգին եւ կասա՛րեան Ձեր անձի նկատմամբ:

Շատ մօտէն կը հետեւինք Հայաստանի այս օրերու կացութեան եւ յարգիրիւն եղեղութեանց: Կը գգանք որ վճառական եւ որոշազդիչ օրերու մէջէն կ'անցնին Ձեր հայրենիքը եւ ամբողջ հայութիւնը: Անձ յոյսեր են կայունած Ձեր անձին, որուն անշահակողիր եւ հայրենամուճի որպէս հաւատիք է այդ յոյսերու իրականացման: Առողջ ազգային սկզբունքներու վրայ անխախտ կարգած եւ իրատեսական արեւ հետեւողիանութեամբ ու սողուն դիմացակառութեամբ գրահա՛ւճ՝ յուսալիկայ պետական, քաղաքական եւ ազգային Ձեր գործունէութիւնը հայ ժողովուրդի ինքնիշխան արտասայտութեան յուսալուստական գնացքով կասահարար Ձեր ազդը պետի առաջնորդէ դէպի երազներու ամբողջական իրաւ կանացումը:

Այս արթիւ սրտի պարտք կը գգանք Սեր Խօզը ուղղելու նաեւ Ձեր հայ ժողովուրդի բոլոր պտասպխանատու անձերուն եւ կարծակիրութիւններուն ու բոլոր գաւալներուն անխտիր, որ բոլորուն Ձեր շուրջը քաղաքակիրթ ազգի յատուկ կարգապահութեամբ եւ լքնութեամբ, յայտենք Ձեզ օրինական միջոցներով իրենց կարիքներն ու ցանկութիւնները, լսենք Ձեզ եւ հայրենիքի ընդհանրական շահերով առաջնորդուն, վեր մնալով ժամանակի, նեղ եւ անձակեղուն ու ժամանակաւոր նկատումներէ եւ գործելակերպերէ:

Անձնագէտ եւ յանուն գարարոր Կիլիկեան Կաթողիկոսական սուրբ Աթոռին, ազգային-եկեղեցական վերին մարմիններուն եւ բոլոր թեմերու ազգային-եկեղեցական իշխանութեանց ու Կիլիկեան Սիւրբանութեան՝ կը շնորհակարանք Ձեր բարեբաօսիկ ընտրութիւնը: Զօրակից կը կանգնինք Ձեր բոլոր հայրենաշինական եւ ազգակիրական ծրարիւններուն եւ ջանքերուն:

Կ'աղօթենք առ Ամենաբարին Աստուած, որ գորացնէ Ձեզ պարզեցրով Ձեզի եւ Ձեր բոլոր գործակիցներուն եւ օգնականներուն անհկուն կամք, անսպառ լնատութիւն, անշահիկ ձամբերութիւն եւ անմաշակ արիւթիւն Ղարաբաղեան որդով շարունակելու Ձեր սպասարկութիւնը Ձեր պաշտելի հայ ժողովուրդին եւ անընձեղն հայրենիքին պետական բարձրագոյն այդ մակարդակի վրայ:

9 Օգոստոս 1990

Սիրոյ որդեակի
Աղօթարար
ԳԱՐԻԳՅԵ Բ. ԿԱՌՂԴԿՍՍ
ՍԵՄԻ ՏՐՆԵ ԿԻՂԿԻՈՅ

Prelates Congratulates Election

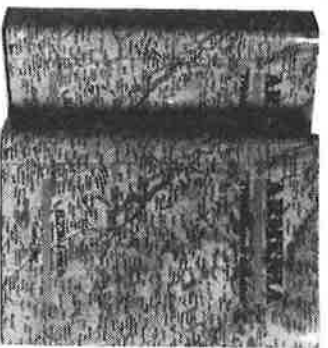
Archbishop Ashjian sent Levon Ter-Petrosian the following cable upon his election as President of the Armenian Parliament:
"Heartfelt congratulations to you on your election as President of the Armenian Parliament. We are confident that your presidency will bring safety and unity to our beloved Homeland. We wish you continued strength and complete good health as you guide our nation on its journey toward its cherished goals."

Available for immediate shipment.

ARMENIA Travels and Studies

by H.F.B. Lynch

The Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America is proud to bring this classic work back into print.

TWO VOLUMES, totalling almost 1,000 pages illustrated with 198 photographs and numerous site plans and sketches. The two volume set comes with a beautiful reproduction of the map of Historic Armenia which accompanied the original volumes.

The pre-publication price of \$50.00 (post-paid) for this two volume set applies to orders received before October 15, 1990.

Thereafter the set will sell for \$70.00 plus shipping and handling.

OUTREACH

A monthly publication of the Armenian Apostolic Church of America

Archbishop Mesrob Ashjian, Prelate
Marthiros M. Haftvani, Managing Editor
Iris Papazian, Editor

OUTREACH (USPS 426-490) is published monthly, except for a combined July-August issue, by the Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America, 138 East 39th Street, New York, NY 10016, (212) 689-7810. Unsolicited manuscripts are welcome; please include a stamped, self-addressed return envelope. Signed articles do not necessarily reflect the policy of the Armenian Apostolic Church of America. Send all correspondence to the above address to the attention of the Editor. Printed in the United States of America. Second class postage paid at New York, NY 10016. Postmaster: Send address changes to OUTREACH, 138 E. 39th Street, New York, NY 10016.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՐՕՑԻ ՄԱՍԻՆ

Հիմնուեցով «Հայաստանի անկախութեան մասին» հռչակագրի 1-ին յօդուածի վրայ, Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհուրդը ՈՐՈՇՈՒՄ է,

1.- Հայաստանի Հանրապետութեան պետական դրօշը Եռագոյն է կարմիր, կապույտ, նարնջագոյն (երեք հաւասար շեշտերով): Դրօշի լայնութեան եւ երկարութեան յարաբերութիւնն է 1/2:

2.- Հայաստանի Հանրապետութեան Սահմանադրութեան (հիմնական օրէնքի) եւ օրէնսդրութեան մէջ կատարել սոյն օրէնքից բխող համապատասխան փոփոխութիւններ:

3.- Սոյն օրէնքը կիրարկել ընդունման պահից:

Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհուրդի նախագահ
Լ. Տէր Պետրոսեան

Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհուրդի քարտուղար՝
Ա. Սահակեան

24 Օգոստոս, 1990
քաղ. Երեւան

Հայաստանի Ժայռաքարաք Երեւանէն Ուրբաթ, 24 Օգոստոսին կատարուած հարցրումով մէջ Արմէնփրես կը փոխանցէ խորհրդարանի որոշումները, որոնց հիման վրայ յետ այսու Խորհրդային Հայաստան անունումը կը փոխարինուի «Հայաստանի Հանրապետութիւն»ով, որուն պաշտօնական դրօշակը Եռագոյնն է: Խոր որոշումով, Հայաստան պիտի ունենայ նաեւ Նոր քարէնք ու գիւնանշան:

Ստորեւ կրտանք խորհրդարանի որոշումները այս ուղղութեամբ:

ՀԱՅԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՍՅՅԱԼԻՄՍԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՕՐԵՆՔԸ ՀԱՅԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՎԵՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱԿԱՆ 1-ԻՆ

Հիմնուեցով «Հայաստանի անկախութեան մասին» հռչակագրի 1-ին յօդուածի վրայ, Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութեան Գերագոյն Խորհուրդը ՈՐՈՇՈՒՄ է,

1.- Հայկական Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնը վերանունել Հայաստանի Հանրապետութիւն, կրճատ՝ Հայաստան:

2.- Ներկայիս գումարման Գերագոյն Խորհուրդը համարել Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին գումարման Գերագոյն Խորհուրդ:

3.- Սոյն օրէնքը կիրարկել ընդունման պահից:

Հայկական ԽՈՂ Գերագոյն Խորհուրդի նախագահ՝
Լ. Տէր Պետրոսեան

Հայկական ԽՈՂ Գերագոյն Խորհուրդի քարտուղար
Ա. Սահակեան

24 Օգոստոսի, 1990 թուականի
քաղ. Երեւան

ՀԱՋԱՐ ՈՂՋՈՅՆ ՓԱՍՏԱՀՈՒՄԻ

Նուէր սրտապին՝
Ազալին եւ Ասիկին

Արտատալքոր արթթճներու եւ անպար արճններու,
Արեւակայլ դուն պատասխանն եւ Աստուծոյ լիճի արըւած:
Հըրապղեղ երազ եւ դուն՝ առատաճու արդունքներու
Եւ տխրամած տարիներու յուսալիթիթ թելով հիւտուած:

Զուարթօճն թէ աստուածային լուսնաթախու ժլպիտ եւ գուն,
Որ բայունեպար արեւու պէս եւ բերելը լոյս ու ջերմութիւն
Ջերմակարտ իմ ծնախին, որ եւ դարձեալ իմ խորանին
Պահեմ անմար կանթներնը՝ փառքն հիւսելով քեզ արըողին:

Հազար ողբին ժամանումիւ... Ու սոյլ Աստուած, որդեակ անդին,
Որ գուն գառնու արի արանց գաւակը մեր ժողովուրդին,
Հասակ նետնա շունչին ներքեւ խմաստութեան աստուածային,
Ու ժառանգեա օրհնութիւնը քեզ պարզեւոր Արարիչին:

Անա որդեակ, արգաւիանճ թեկերու ջերմ ժտերմութեան,
Որդիական կրտսունքով կը ծնու կաթիլը մայրական,
Բայց կաթիլս հուս ծծէ նաեւ հաւատքը մեր պայքանական,
Ու հաւատքով այդ սրտանն եւ սըրբուխ մկրտութեան

Ապագանով եւ թէ օծուիս սուրբ միւտնով Լուսարդիանն:
Տանըս սեմին կարկաչանու՝ դուն արիւր եւ անմահական,
Որճէ պիտի ես չիթ առ չիթ ըմպեմ անյազ ծաղաւումով,
Մինչեւ Լեցուի հողիս ծաղաւ, մինչեւ խնդէի կարտարս ծով:

Մեարոյ Ա. ԳՅ. Թաճեան
Փրակիանն

Օգոստ. 18, 1990 հրանուտնուի Հայաստանի
Հանրապետութիւն՝ Եռագոյն Դրօշով

Commentary

Armenia, Independence, and the Future

by Pierre Papazian

The August 24, 1990, declaration of the Armenian legislature to actively pursue independent statehood for Armenia was certainly a historic action, but to call it merely historic is to make a banal statement. The Armenian nation has had many historic occasions throughout its lengthy existence. The current situation, encompassing the resolve of the Armenian people to have an independent state, is not merely historic, but crucial and fraught with risk and danger. Denied of many basic necessities of life and thus with their very own lives at stake, the Armenians nevertheless chose to embark on this momentous, if hazardous, journey.

If it seems a foolhardy step to take at this moment in history, we should remember that all enterprises contain the elements of risk, danger, and failure. The conditions in Armenia would not have gotten better if no declaration were made, and it does not mean that things will get worse with the declaration. In fact, the declaration is almost incidental to the many and serious problems that Armenia is facing. Its real significance is the salubrious effect its implementation should have on the future of Armenia and its practical impact on the development of Armenia's political, economic, and social structure.

Only the passage of time and the unfolding circumstances will determine whether the time was right, but success will depend greatly upon the self-confidence and dedication of a people that believes in its own future.

The past two and a half years have been devastating for the Armenian Republic. It has not yet recovered from the massive earthquake of 1988. Its people suffered bloody pogroms at the hands of the Azeris, and as if that were not enough, it has been left with crippling shortages of food and fuel, deliberately imposed upon the Armenian people by their neighbor, Azerbaijan. Armenia's industry is in shambles because of the lack of power and of basic materials. The people are hanging on by their fingernails.

Then why, in the midst of all their troubles, did the Armenian Supreme Soviet vote overwhelmingly in favor of a proclamation to begin the process of establishing independent statehood for Armenia? Obviously such a declaration will not alleviate their current situation. In addition, this action by the Armenians is sure to aggravate the tension between Yerevan and Moscow. It will certainly further alienate Moscow from Yerevan, but then Moscow is not doing anything to help Armenia as it is.

The conclusion is almost axiomatic: Armenia must help itself. It must lift itself up by its own bootstraps. It cannot and indeed has never been able to depend on others for its own well-being. Lacking basic resources, it will have to look to others for physical needs, but its spiritual strength must emanate from a self-reliant resolve to shape its own political and social destiny. The material needs of life are essential for physical survival, but without political self-determination, Armenia, or any other country for that matter, will stagnate and its life as a people with a unique culture will deteriorate into a physical existence without meaning. The political structure of a nation's society is the basis of its destiny, and the path of its future. The announcement of the declaration on independence and the unfurl-

ing of the tricolor created a sense of euphoria among many Armenians around the world, while others expressed gloomy reservations about the wisdom of such an action. It may appear to be a most inopportune time to declare independence. On the other hand, how does one determine the best time for a nation held subject for decades to declare itself independent as it has done now, or after centuries, as was the case in 1918? Indeed, is there a best time to exercise the right of self-determination that all nations claim for themselves? That is impossible to determine. Only the passage of time and the unfolding circumstances will determine whether the time was right, but success will depend greatly upon the self-confidence and dedication of a people that believes in its own future.

It is also important to remember that while the exercise of self-determination is a political act, its purpose is to provide a nation, i.e., a people, with a state in which it can preserve its social, cultural, and historic heritage, and continue to exist as a people without fear of the loss of its characteristic, historic culture which sets it apart as a nation. Without a state of its own, a nation is always a minority within another's state, subject to the inroads of assimilation and eventual loss of the common characteristics that define and preserve the group as a people.

Thus, the preservation of the nation is the fundamental and essential purpose of the establishment of an independent state. In addition of course, there are the political advantages that a state has under international law that a stateless nation does not have. Legally it becomes an equal actor with all other states in the world. Concomitant with the political advantages is the ability to conduct its own economic activities, engaging in international trade, exporting and importing goods and services according to its own requirements.

Beyond the external relationships that political sovereignty and economic autonomy allow a state to engage in, there is a fundamental and crucial intrinsic advantage to statehood: the development of a society based on a just and moral system for the benefit of all of its citizens. It is no secret that the system imposed on Armenia for the last seventy years was not only demeaning to its people, depriving them of much of their rightful heritage, but corroding the very bonds that are the cement of society. Much of the chaos that existed under the old leadership and which unfortunately still exists was the result of the insidious influence of a corrupt system imposed upon the nation by the regime.

One can only hope that the process leading to statehood will re-establish the moral principles and the good judgment of the Armenian people to develop a society, a nation, and a country that will elevate the Armenians to a better future. The first step has been taken. It is up to Armenia to go forward with a mighty resolve. There is no turning back. As the ancient Roman, Sextus Aurelius Propertius, said: "In mighty enterprises, it is enough to have had the determination."

An Appeal to the Armenian People

(Continued from page 1)

Republic, because today it is not with declarations and basic legislative initiatives, but with the ability to govern the situation, that we must prove to the world the existence of our national authority.

And finally, I call upon our diligent force to completely entrust the problems of realizing national-political aspirations to the Republic's parliament, and to rediscover its spiritual tranquility, and to get down to peaceful, creative work, without which any given plan, any given prospect is bankrupt.

A hopeful future awaits us, but we must build that future.

—LEVON TER-PETROSSYAN

Former Seminary Building Returned to Etchmiadzin

The Council of Ministers of Armenia, responding to a request received from His Holiness Vazken I, agreed to return to the Mother See the building that once housed the Seminary of the Catholicate.

The building, situated adjacent to the complex that houses the Mother See, was recently used as a gallery of art by the municipal authorities in the town of Etchmiadzin. The Mother See plans to renovate the building and eventually turn it into a center for the coordination of activities of the churches functioning in the Armenian Diaspora, both interior and overseas.

In a related move, the Council of Ministers also gave its consent for the return to the Mother See, by the end of this year, of the printing plant that was temporarily used by the Armenian Academy of Sciences. Additionally, another facility adjacent to the Holy See and for a period used as a military compound, will also be returned to the Mother See.

The Mother See has assumed complete responsibility for the rebuilding of St. Mary's Church in Leninakan which was destroyed by the earthquake of December 1988. The rebuilding work is expected to be completed by 1991. Etchmiadzin is presently repairing a number of churches and monasteries which were recently returned to the church by authorities in response to local population which asked that houses of worship be reopened in their areas.

These include such historic churches 'as the monasteries of Megaravank, Kantzasar, Amaras and Haghat, along with other churches, which were confiscated by Soviet Communist authorities and were placed under the care of the Council for the Preservation of Historic Monuments.

When these edifices are repaired and renovated, they will reopen as church sanctuaries. The opening and reopening of a host of ancient Armenian churches throughout Armenia has caused an acute shortage of clergymen to serve the reopened houses of worship.

DON'T FORGET!

Armenian Cultural Month

Bookfair

Sponsored by the Prelacy Bookstore

FRI., OCT. 12 — 8 to 10 pm

SAT., OCT. 13 — 10 am to 10 pm

SUN., OCT. 14 — 12 noon to 4 pm

STS. VARTANANTZ ARMENIAN CHURCH

461 Bergen Blvd.

Ridgefield, NJ

(201) 943-2950

COMMUNIQUE FROM THE PRELACY OF THE ARMENIAN APOSTOLIC CHURCH OF AMERICA

We were pleased to read the very informative interview with the newly-elected Primate of the Diocese of the Armenian Church, The Very Rev. Fr. Khajag Barsamian. The two-part interview, by Florence Avakian, was published in two consecutive issues of the Armenian Mirror-Spectator, July 21 and July 28, 1990.

We have deep respect for Rev. Father Barsamian and look forward to working together to solve the many problems facing the Armenian church and nation. His response to some of the interview questions showed his deep commitment to his people. We are confident that his leadership will usher in a new era for the Armenian church in America.

Some of the observations and statements offered by Rev. Barsamian in reference to church unity and the recent visit of His Holiness Karekin II require clarification because his interpretations create false or invalid impressions. Although our wish is not to enter into a polemical debate, which would serve no purpose at this time, we do want to share the following information:

1. The Christian example that has been shown by our two Catholicoses recently is cause for rejoicing and optimism. During the past several years, especially since the 1988 earthquake in northern Armenia, His Holiness Vazken I and His Holiness Karekin II have met five separate times. Each visit has increased the love and respect the two leaders have for each other. Never in the history of the two Catholicates, since 1441, has there been such a close relationship between two Catholicoses.

When Rev. Barsamian speaks of manipulation of people by "someone with charisma" and then goes on to describe the danger "if the words are not translated into reality," he is making unsubstantiated, oblique accusations. Every effective leader has charisma to some degree, but even effective leaders cannot always translate their words into reality. Nevertheless, we feel obligated to reiterate the fact that both Catholicoses, insofar as possible under the circumstances, have "translated their words into reality," and the Armenian church in America will be greatly strengthened if we can follow their example and look upon each other with understanding and Christian charity.

2. Rev. Barsamian implies that the consecration of the three churches during May and June were hastily conceived, when in fact their construction had been planned years ago and the consecration ceremonies were scheduled at the most convenient time for all concerned. He also implies that St. Sarkis church in Long Island is brand new, and states that it is close to Holy Martyrs church, whereas St. Sarkis was in existence in

Bayside and thus much closer to Holy Martyrs before it was unfortunately destroyed by fire in 1985. While the structures of the three churches are new, the parishes are established communities. The consecration of St. Sarkis was originally scheduled for October 20, 1989, at which time His Holiness was scheduled to preside. However, construction delays forced the community to postpone the consecration until May 1990. All Saints Church in Glenview, Illinois, has been ready since April 1989 and was scheduled to be consecrated by His Holiness in October 1989 in conjunction with the original St. Sarkis date. With the postponement of the St. Sarkis date, the Chicago community decided to postpone their date also. Archbishop Ashjian celebrated the first Badarak in All Saints Church on April 2, 1989.

3. On February 14, 1990, Archbishop Ashjian wrote to Archbishop Torkom Manoogian informing him about the visit of His Holiness Karekin II and asking the Diocese to take part in welcoming His Holiness to New York. The letter ended with the following sentence: "We look forward to your participation in welcoming Karekin Vehapar to New York." Father Barsamian replied for Archbishop Manoogian, who was in Jerusalem. His letter of February 26 thanked Archbishop Ashjian for informing the Diocese of the visit, but said nothing about welcoming His Holiness. On May 14 Archbishop Ashjian again wrote to Father Barsamian, congratulating him on his election as Primate and reminded him of His Holiness' imminent arrival and concluded with, "If it is at all possible for you to participate in any way we would be pleased and happy." The reply to this letter was dated May 23, five days after His Holiness Karekin's arrival. The letter thanked the Prelate for his congratulatory words without mentioning the Catholicos's visit. To state that Karekin Catholics did not "inform the Primate of this Diocese, and we were not aware," is to ignore the various written and verbal communications from the Prelacy.

Ironically, all of our Sister Christian churches which were notified by the Prelacy of His Holiness' visit responded with requests to welcome and honor His Holiness with receptions, ecumenical services, private meetings, etc.

As stated earlier, our intention is not to enter into a debate bringing about new divisions. Rather, we want to continue on the course of the unification of the American Diocese. The three new churches, each with large congregations, will bring added glory to our unified Church as we pursue the well-being and advancement of His people who are dedicated to His work.

PRELACY SECRETARIAT

Շեղանկալիք

Վեց երկար ամիսներ Ռէյչիկի, Միլիֆոլիե եւ Շիքադոյի հիւանդանոցներու մէջ ծանր տուճանքներ անցընելով եւ բժշկական լուրջ խնամքի ենթարկուելէ ետք, վաղ եւ գոհութիւն կը յայտնեն Աստուծոյ որ հոսպիտալում իրոգութեամբ վերադարձուց զիս ընտանեկան յարկս, ուր կը վախճեմ հարազատներու խնամքը:

Այսու պարտք կը գրամ որդեական խորին երախտադուրեկութիւնս յայտնեցու Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեղելի Բ. եւ Միլիֆոլիոսին, թեմիս բարեկեան Առաջնորդ Մեսրոպ Արքեպս. Աջնանին, որոնք յասէն հասաքըրզուեցան արողութեամբս, ինչպէս նաեւ հայ եւ օտար բժիշկներուն, Ազգ. Վարդութեան, Ռէյչիկի, Վեզիլիշի եւ Շիքադոյի Հոլի, եւ Հորաբարձութեանց, Տիլիանց Միւթեանց, ՀՕՄ-ի, Գարաց գասեղոն, Կիլիսիոթեայ եւ Հայ դպրոցի փոքրիկներուն, որոնք հիւանդութեան շրջանին զօրավոր կանգնեցան եւ քաջաբերեցին զիս որ պաշարիտ, համերբեմ եւ կաեանամ ամէն դժուարութեանց յարթահաւքել:

Արցիբեով

Սէրատ Ա. Բէն. Տէր Միսեան

Editor's Note: Reprinted below are the relevant excerpts from the interview with Very. Rev. Fr. Khajag Barsamian which appeared in the July 21st issue of the Armenian Mirror-Spectator.

Question: What are the current obstacles to unity?

Answer: Sometimes, we say wonderful words which are not translated into action. Especially, at this time, when our people are facing so many difficulties in Armenia, Lebanon and the Diaspora, we have to be very careful not to manipulate people. It is very easy for someone with charisma to manipulate people. This is dangerous if the words are not translated into reality.

Question: Last month Catholicos Karekin II visited the United States, and consecrated three new churches. How do you feel this has affected the process of unity?

Answer: The meeting of the two Catholicos in Belgium was wonderful. It gave a good, positive image to our people that the Church is one. But after that, when Catholicos Karekin came to the United States, I consider that a step against the unity of the Armenian Church was taken. Let me explain. Here we are negotiating, unity committees are coming together, we are discussing the issue in our assemblies, and in the midst of these Catholicos Karekin comes here to consecrate three new churches. As far as I know, these churches are not even finished, and won't be probably for another year. So there was no emergency.

In addition, in Long Island there is the Holy Martyrs parish and now there is St. Sarkis Church. I have seen pictures of it. It's a beautiful church with Armenian architecture. But it is not too far from Holy Martyrs Church. If we are really concerned about the unity of the Church, why are we building new churches so close to one another? I'm not saying this new church should not have been built. But when it was planned, perhaps they could have built it at least 20 or 25 minutes away, because we have so many Armenians living in that area. The whole point is that Karekin Catholicos' visit was a step away from unity.

Question: Were you officially informed of this visit? And were you invited to any of the events?

Answer: Archbishop Ashjian wrote to me about it. One of the committee members from St. Sarkis invited me to participate in the banquet, as well as the consecration of the church.

Question: Did you participate in either of these events?

Answer: No. Here at the Diocese, we accept any clergyman from anywhere. The Armenian Patriarch of Constantinople has been welcomed here many times. The same is true for the Patriarch of Jerusalem. When Vehapar Vazken I comes here, he informs the Primate and Diocesan Council, and we accept him as the Catholicos of All Armenians. When Karekin Catholicos came here, he didn't inform the Primate of this Diocese, and we were not aware. I feel sorry that we were not able to accept him in our Cathedral. If he had informed us properly, following the proper channels, there would have been no problems for our Diocese to accept him as the Catholicos of the See of Cilicia.

Question: Had he gone through the proper channels, you would have participated in the events, in spite of the fact you felt that his visit was detrimental to the process of unity?

Answer: We would have considered it.